

Huškački govor

Lični stav

Autor: Zorica Mršević

Evropski parlament je 18. januara 2006. usvojio Rezoluciju o homofobiji u Evropi. Rezolucija snažno osuđuje homofobiju i diskriminaciju zasnovanu na seksualnoj orijentaciji u zemljama članicama EU i poziva sve evropske institucije i zemlje članice EU, kao i zemlje kandidatkinje za članstvo u EU, da hitno zaustave procese diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i promovišu i zaštite ljudska prava svih osoba koja se tiču njihove seksualne orijentacije.

Između ostalog, po toj Rezoluciji svaka tvrdnja o postojanju opasnosti od navodne „homoseksualizacije društva“ mora se smatrati ekvivalentnom rasističkim ili antisemitskim izjavama o navodnoj jevrejskoj ili muslimanskoj zaveri radi postizanja dominacije nad svetom i kao takva adekvatno sankcionisati.

Govor mržnje, naime ne može da se opravda slobodom govora. Huškački govor (inflammatory speech) još manje, pri čemu se pod tim pojmom podrazumeva govor mržnje koji deluje posebno podsticajno na direktne akcije, npr. nasilje motivisano mržnjom. Radi se o opasnijem vidu govora mržnje, jer dolazi u vreme zaoštrenih društvenih konflikata, i sastoji se od poruka mržnje koje izgovaraju javne ličnosti, politički i verski lideri, ili se lansiraju u vreme pojačanih društvenih tenzija i eskalacije društvenih sukoba, kao što je npr. predizborno ili vreme pre i posle verskih praznika. Huškački govor je posebno opasan vid govora mržnje jer su njegovi akteri ličnosti koje utiču na formiranje javnog mnjenja ili su dati u kontekstu koji multiplikuje njihovo dejstvo. Samim tim je i odgovornost uticajnih društvenih aktera tim veća i obaveza uzdržavanja od takvog govora još naglašenija.

Suzbijanje govora mržnje bilo je inače, prvi put deo jedne sistematski vođene unutrašnje politike, kada je bilo deo odlučnog početka antirasističke politike Bele kuće šezdesetih godina prošlog veka. Izvesni Klarens Brandenburg je 1964 kažnjen za govor mržnje po zakonu Ohaja iz 1919 kojim je zabranjeno promovisanje nasilja, sabotaze, vršenje nezakonitih aktivnosti i terorizma kao načina postizanja privrednih i političkih promena, kao i dobrovoljno okupljanje radi promovisanja kriminala. Kažnjen je jer je na javnom skupu Kju Kluks Klana, kao jedan od njegovih rukovodilaca, održao govor pozivajući na osvetu nad „crnjama“ i Jevrejima, kao i zato što je više puta označavao najviše institucije te zemlje kao belačke, govoreći „naš Kongres“ „naš Vrhovni sud“, „naš predsednik“, i sl. Ceo scenario u kome su se odvijali Brandenburgov govor i govori drugih klanovskih lidera upotpunjen je dobro poznatom pretećom procesijom u tradicionalnim klanovskim odorama sa kapuljačama, nošenjem baklji i paljenjem velikog krsta. Odlučujući po Brandenburgovoj žalbi, Vrhovni sud Sjedinjenih Država je 1969 odlučio da se kao govor mržnje ne može kazniti opšte promovisanje nasilja, već samo onaj govor koji je direktno usmeren na izazivanje blisko predstojeće nezakonite aktivnosti. Koliko god to bilo razočaravajuće za one koji bi voleli potpunu zabranu govora mržnje, ova odluka je jasno promovisala neophodnost uzročno posledične povezanosti takvog govora sa neposredno nastupelim posledicama. Jasno je da taj kauzalitet blisko zavisi

ne samo od same sadržine govora, već i od konteksta u kome se takav govor odvija, tj. ko i gde govori, što je ujedno i danas relevantna poruka slučaja Brandenburg i razlog što ga pominjemo.

Govor mržnje, diskriminacija i zločin mržnje su povezani kao etape, faze razvitka odnosno eskalacije društvenog konflikta. Tolerisan govor mržnje teži da, razvijajući se i postajući „prihvatljiv“, „normalan“, dovede do isto tako „prihvaćene“ rasprostranjene diskriminacije što neizbežno vodi ka eskalaciji sukoba i do vršenja zločina mržnje. Moglo bi se reći i da je govor mržnje teorija a da su diskriminacija i zločin mržnje praksa, tj. u praksi sprovedena teorija. Zločini mržnje predstavljaju najpodmuklinu manifestaciju netolerancije i diskriminacije, na osnovama rase, pola, jezika, religije ili uverenja, nacionalnog ili socijalnog porekla, seksualne orijentacije, invalidnosti ili drugih sličnih osnova. Ovaj termin se koristi da obuhvati nasilne manifestacije netolerancije i diskriminacije koje nanose štetu pojedincima, njihovoj imovini i grupama koje same sebe identifikuju kao muslimane, Arape, Jevreje, afričke ili arapske doseljenike, Rome, homoseksualce.

Kada ovih septembarskih i oktobarskih dana, u oči zakazane Parade ponosa ličnosti sa političke scene javno iznose svoja upozorenja npr. da će to delovati inspirativno da svi muškarci u Srbiji postanu homoseksualci, imamo na delu dakle primer ne samo običnog govora mržnje već pravog huškačkog govora. Zbog toga od koga dolazi i u kontekstu u kome se dešava, takve i slične izjave su pravi udžbenički primer huškačkog govora.

Imunitet koji uživaju politički lideri i narodni poslanici, od kojih se inače poslednjih može očekivati da krše zakone donete od strane predstavničkog tela čiji su članovi, makar i da nisu za njih glasali, ne daje pravo da se nekažnjeno daju huškačke, homofobne izjave. Imunitet je pre svega opomena onima kojima je dat na povećanu odgovornost za svoje ponašanje i javne izjave, opominje na uzdržavanje od govora mržnje, posebno od onog destruktivnog, huškačkog tipa.

Prof. dr Zorica Mršević

Danas, 29.09. 2010

http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/huskacki_govor.46.html?news_id=200276